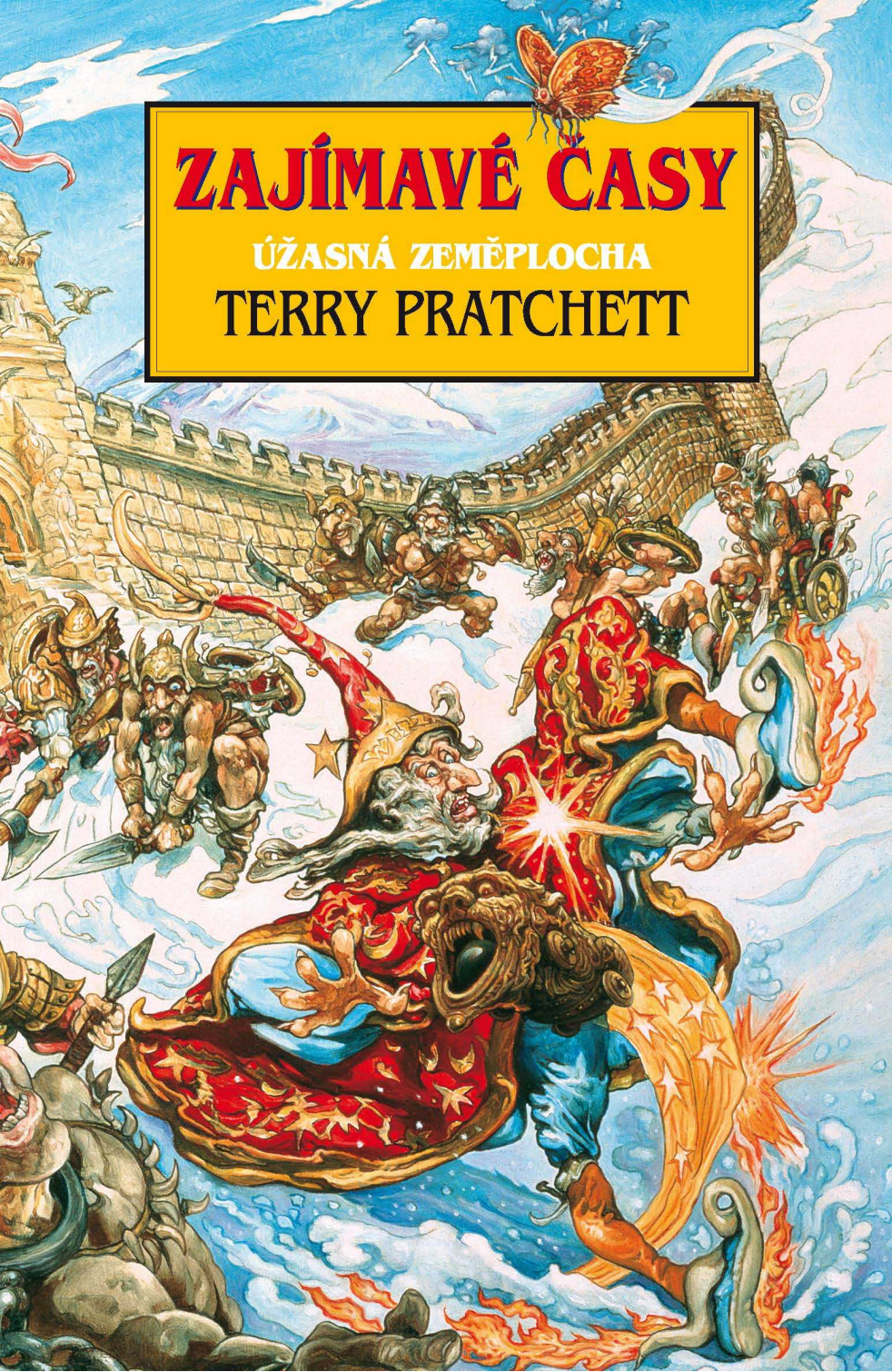

ZAJÍMAVÉ ČASY

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA
TERRY PRATCHETT

ZAJÍMAVÉ ČASY

Copyright © 1994 by Terry Pratchett
Translation © 1998 Jan Kantrek
Cover art copyright © 1994 by Josh Kirby

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není
dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat
a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-549-6

*Existuje jedna kletba.
Zní: Necht' žiješ v zajímavých časech.*

Jsme tam, kde bohové hrají hry se životy lidí, na šachovnici, která *v jednom a též okamžiku* představuje jednoduchý herní plán a celý svět.

A Osud vždycky vyhrává.

Osud vždycky vyhrává. Většina bohů vrhá kostky, ale Osud hraje šachy, a teprve když už je pozdě, zjistíte, že celou tu dobu používá dvě královny.

Osud vyhrává. Alespoň tak se to říká. Ať se stane cokoli, když je po všem, říkají lidé, že to musel být Osud*.

Bohové na sebe mohou vzít jakoukoliv podobu, ale jedinou věc změnit nedokážou – své oči, které odhalují jejich vlastní vzhled. Oči Osudu, to vlastně ani oči nejsou – jen temné otvory do nekonečna, v nichž je vidět jasné tečky, které by mohly být hvězdami, nebo – a tady jsme zase u toho – něčím docela jiným.

Zamrkal, usmál se na spoluhráče tím mazaným úsměvem, jakým se vítězové usmívají těsně předtím, než se stanou vítězi, a řekl:

„Obviňuji nejvyššího kněze Zeleného roucha, a to v knihovně a dvouruční sekerou!“

* Pozn. autora: *V tomhle mají lidé tak trošku zmatek, stejně jako ve věci zázraků. Když je někdo zachráněn před jistou smrtí podivnou a šťastnou souhrou okolností, říká se, že to byl zázrak. Ale v tom případě, když je někdo podivnou shodou nešťastných okolností zabit – olej rozlity právě tam, svodidlo proražené právě onde –, musí to být také zázrak. To, že to není příjemné, ještě neznamená, že to není zázračné.*

A vyhrál.

Obdařil své společníky zářivým úsměvem.

„Takové vítěze nemá nikdo vád,“ procedil krokodýlí bůh Offler mezi přerostlými tesáky.

„Jak se zdá, tak jsem sobě dnes přál,“ liboval si Osud. „Dáme si další partičku? Něco jiného?“

Bohové pokrčili rameny.

„Šílené panovníky?“ vnucoval se Osud. „Milence pronásledované osudem?“

„Mám dojem, že od téhle verze jsme ztratili pravidla,“ prohlásil náčelník bohů Slepý Io.

„Námořníky ztroskotané v bouři?“

„Stejně vždycky vyhraješ,“ ušklíbl se Io.

„Záplavy a sucha? Ta je přece jednoduchá!“

Na herní stůl padl stín. Bohové vzhlédli.

„Ach,“ naklonil Osud hlavu ke straně.

„Začněme hru,“ řekla Dáma.

Vždycky docházelo k dohadům a sporům o to, zda tahle nově přichází je vůbec bohyně. Každopádně, jejím uctíváním se nikdo nikdy nikam nedostal a měla sklony objevovat se především ve chvílích, kdy byla nejméně očekávána. Jako například teď. Lidé, kteří v ni věřili, málokdy přežívali. Každý chrám zbudovaný na její počest byl dříve či později zasažen bleskem. Bylo bezpečnější žonglovat sekerami na napjatém laně než vzpomenout její jméno. Mohli bychom říci, že byla něco jako barmanka v salonu U poslední naděje.

Všeobecně se o ní mluvilo jako o Dámě a její oči byly zelené. Ne tak zelené, jak jsou zelené lidské oči, ale zářivě smaragdové, od koutku ke koutku. Říkalo se, že je to její oblíbená barva.

„Ach,“ opakoval Osud. „A jakou hru to budeme hrát?“

Sedla si proti němu. Ostatní bohové po sobě vrhali kradmé pohledy. Tohle začínalo vypadat zajímavě. Ti dva byli dávní nepřátelé.

„Co takhle...“ odmlčela se, „... Mocné říše?“

„Př, tak tu opvavdu nefnáfím,“ přerušil náhlé ticho Offler.
„Tam vvdycky nakonec ffichni vemvou.“

„Ano,“ přikývl pomalu Osud. „Myslím, že tam skutečně všichni nakonec zemřou.“ Kývl na Dámu a hlasem profesionálního hráče řekl: „Takže hrdinové na start? Pád šlechtických domů? Osudy národů visící na vlásku?“

„Právě tak,“ přikývla.

„Hmm, *výborně*.“ Osud mávl rukou nad herní plochu. Objevila se Zeměplocha.

„Kde budeme hrát?“ zeptal se.

„Na Vyvažovacím světadílu,“ odpověděla bez zaváhání. „Kde spolu už celá staletí bojuje pět vznešených rodů.“

„Skutečně? A které rody to jsou?“ zajímal se Slepý Io. Jednotliví lidé ho většinou nezajímal. On dohlížel na blesky, hromy a bouře všeobecně, takže z jeho pohledu bylo jediným smyslem existence člověka být promočen, nebo – v některých případech – ugrilován.

„Jsou to Hongové, Sungové, Tangové, McSweeneyové a Fangové.“

„Tyhle? Nevěděl jsem, že ty rody jsou vznešené,“ zabručel Io.

„Jsou velmi bohaté a daly zmasakrovat a umučit k smrti miliony lidí jen pro vlastní pýchu a prospěch,“ vysvětlila Dáma.

Přítomní bohové zasmušile pokývali hlavami. To skutečně *bylo* vznešené chování. Tak by to dělali i oni.

„MfFweeneyové?“ ujišťoval se Offler.

„Velmi starý a proslulý rod,“ přikývl Osud.

„Och.“

„A tyhle rody zápasí jeden s druhým o vládu nad říší,“ pokračoval Osud. „Výborně. Kým budeš?“

Dáma se podívala na historii, která se před nimi prostírala.

„Nejmocnější jsou Hongové. Dokonce i teď, zatímco hovoříme, pravděpodobně dobyli další města,“ řekla. „Jak vidím, Osud chce, aby zvítězili.“

„Takže ty si bezpochyby zvolíš ten nejslabší rod.“

Osud opět mávl rukou. Objevily se figurky a začaly se pohybovat po hrací ploše, jako by žily vlastním životem, což byla v tomto případě pravda.

„Ale pozor,“ varoval, „tentokrát budeme hrát bez kostek. S kostkami ti nevěřím. Vždycky je hodíš někam, kam na ně nevidím. Budeme hrát ocelí, taktikou, politikou a válkou.“

Dáma přikývla.

Osud se zadíval na svou protihráčku.

„A tvůj tah?“

Usmála se. „Já už jsem táhla.“

Podíval se na hrací plochu. „Ale já tady nevidím ani jednu tvoji figurku!“

„Moje figury tam zatím skutečně nejsou,“ potvrdila.

Pak otevřela ruku.

Na dlani měla něco žlutočerného. Opatrně foukla a to něco rozložilo křídla.

Byl to motýl.

Osud je nakonec vždycky vítězem...

Tedy, pokud se lidé drží pravidel.

Proslulý filozof Li-Tin O’Weidle tvrdí, že kdo hledá řád, najde především hojnost chaosu. Chaos vždy vítězí nad řádem, protože je lépe organizován.

Tohle je motýl bouří.

Pohleďte na ta křídla, jsou o něco členitější než křídla běžného perleťovce. To ve skutečnosti znamená, díky fraktální podstatě vesmíru, že tyhle členité okraje křídel jsou nekonečné – stejně jako je nekonečné členité pobřeží, když ho měříme v mikroskopických vzdálenostech. A nejsou-li nekonečné, pak k tomu mají tak blízko, že za jasného dne byste nekonečno dokázali zahlédnout.

Z toho vyplývá, že jestliže jsou jejich okraje nekonečně dlouhé, pak musí být křídla, logicky, nekonečně velká.

Samozřejmě že *vypadají* na motýlí křídla velká právě akorát, ale to jen proto, že lidské bytosti vždycky dávaly přednost zdravému rozumu před logikou.

Motýl kvantového počasí (*papilio tempestae*) je nedefinovatelné žluté barvy, i když vzor à la mandelbrot* na křídlech je každopádně zajímavý. Jeho nejvýznačnější vlastností je schopnost tvořit počasí.

Dalo by se předpokládat, že to původně začalo jako nezbytnost nutná k přežití druhu, protože i výjimečně hladového ptáka odpudí ošklivé, přesně mířené tornádo.** Pak se to pravděpodobně během času změnilo na druhotný pohlavní znak, jako ocasní pera ptáků nebo krční vaky některých žab. Podívejte se na *mě*, signalizuje sameček a líně zapleská křídly pod klenbou deštného pralesa. Možná, že jsem jen obyčejný motýl blíže nedefinovatelné žluté barvy, ale nejpozději do čtrnácti dnů, tisíce kilometrů odsud, *nepředvídané větry způsobí chaos v silniční dopravě*.

Tohle je motýl bouří.

A teď zamává křídly...

A tohle je Zeměplocha, která se pohybuje vesmírem na kruhýři obrovské želvy.

Tak se ovšem během svého vývoje pohybuje vesmírem hodně

* Pozn. překl.: *Původně jsem si myslel, že je to vzorek podobný rozkrojenému biskupskému chlebičku, ale ouha, není to tak. Jakýsi Benoit Mandelbrot prý někdy kolem roku 1980 vytvořil sadu zvláštních obrazů, které jsou (prý) vlastně jakýmsi matematickým druhem kresby, kde jsou prolínající se barvy přerušovány hejny černých skvrn srdčitého tvaru. Vyskytují se (údajně) v šetřících programech monitorů nebo ve formě plakátů a jen velmi obtížně se popisují, přesněji řečeno, popisují se prý velmi snadno, ale ne tak, aby tomu popisu rozuměl normální člověk.*

** Pozn. autora: *I když má obvykle v průměru jen patnáct centimetrů.*

světů, alespoň nějaký čas. Je to zřejmě kosmologický názor, který, jak se zdá, je lidský mozek naprogramovaný přijmout za své.

Proces je vždy stejný. Na stepích i savanách, ve vlhkých pralesech i v tiché rudé poušti, v močálech i rákosem porostlých blatech, přesně řečeno na každém místě, kde se z plovoucího kmene vrhne něco s hlasitým „šplouch“ do vody ve chvíli, kdy se přiblížíte. Tam všude se odehrály v jistých okamžicích, klíčových pro rozvoj kmenové mytologie, variace na následující rozhovor:

„Viděls?“

„Co?“

„No, jak to skočilo z toho kmene a udělalo to ‚šplouch‘ do vody!“

„Udělalo? A co má jako být?“

„No, řekl bych... já myslím... hele, já si myslím, že něco takového nese na zádech celej svět.“

Okamžik ticha, během nějž je tato odvážná astrofyzikální hypotéza zvažována, a pak...

„Myslíš celej svět?“

„No jasně, když myslím něco takového, tak myslím něco takového, ale strašně obrovského.“

„To by fakt muselo bejt hrozně veliký.“

„Aspoň jako... teda fakticky jako hrom.“

„Je to sranda, ale docela si dovedu představit, co myslíš.“

„Dává to smysl, žejo?“

„To jo. Akorát...“

„Co?“

„No, akorát doufám, že to nikdy neudělá ‚šplouch‘.“

Ale tohle je Zeměplocha, která necestuje jen na zádech želvy, ale ještě navíc na hřbetech čtyř slonů, na nichž se obrovský kotouč tohoto světa pomalu otáčí*.

* Pozn. autora: *Lidé často přemýšlejí o tom, jak to vlastně funguje, protože pozemský slon by těžko snesl delší čas na hřbetě něco, co*

Támhle, zhruba na poloviční cestě mezi Středem a Okrajem, je Kruhové moře. Okolo něj pak ony země, které podle historie tvoří Civilizovaný svět, to je svět, který si může dovolit vydržovat historiky: Efebe, Tsort, Omnia, Kláč a nedbale rozvalený městský státeček Ankh-Morpork.

Tenhle příběh ale začíná jinde, v místě, kde se rozkládá modrá laguna, na níž se pod slunečnou oblohou tiše kolébá vor, na kterém leží muž. Hlavu má položenou na ruku. Je šťastný – v jeho případě je to duševní stav tak vzácný, že už ani nepamatuje, kdy ho zažil naposled. Píská si jednoduchou veselou písničku a máchá si nohy v křišťálově čisté vodě.

Chodidla ve vodě jsou růžová a jejich deset prstů vypadá jako malá prasátka.

Z pohledu žraloka, který se právě vynořil za korálovým útesem, vypadají jako oběd, svačina i obě večeře.

Byla to, jako ostatně vždycky, záležitost protokolu. Nebo diskrétnosti. Nebo pečlivě volené etikety. A určitě alkoholu. Nebo alespoň iluze alkoholu.

Lord Vetinari, svrchovaný vládce Ankh-Morporku, si mohl – teoreticky – poslat pro arcikancléře Neviditelné univerzity, a kdyby ho tento neposlechl, mohl ho dát – teoreticky – za trest popravít.

Na druhé straně Vzoromil Výsměšek jako hlava nejproslulejší školy mágů dal velmi uctivým, ale rozhodným způsobem jasně najevo, že *on* by mohl Patricije proměnit v malého obojživelníka a sám pak pobíhat po místnosti v okovaných botách.

Alkohol tuhle diplomatickou roklinu překrásně přemostil. Lord Vetinari občas pozval arcikancléře do paláce na hlt něčeho

by se mu tam otáčelo, aniž by utrpěl těžké odřeniny vzniklé třením. Ale to byste se právě tak mohli ptát, proč neskřítpe zemská osa, jaký zvuk vydává žlutá barva a kde lidé berou lásku, když „na horách neráste a na poli ju nesejú“.

dobrého k pití. A arcikancléř samozřejmě vždycky šel, protože by bylo *nespolečenské* nejt. Každý chápal, jak se věci mají, a každý se snažil chovat co nejlépe, a tím se vyhnuli jak občanským nepokojům, tak znečištěnému koberci.

Bylo překrásné odpoledne. Lord Vetinari seděl v palácové zahradě a s mírně dotčeným výrazem pozoroval motýly. Ve způsobu, jakým bezcílně poletovali sem a tam a tak nějak nevýnosně si užívali života, nacházel něco mírně odpudivého.

Zvedl hlavu.

„Ach, to jste vy, arcikancléři,“ usmál se. „Rád vás vidím. Sedněte si. Doufám, že se vám daří?“

„Ale samozřejmě,“ přikývl Vzorumil Výsměšek. „A co vy? Zdravíčko slouží?“

„Nikdy to nebylo lepší. A to počasí! To se nám udělalo krásně, co?“

„No, včera byl opravdu nádherný den.“

„A říkali mi, že zítřek bude ještě pěknější.“

„No, neškodilo by, kdyby to nějaký ten den vydrželo, že?“

„To máte pravdu.“

„Tak, tak.“

„Hm.“

„Ba, ba.“

Chvíli pozorovali motýly. Pak přišel majordomus a přinesl chlazené nápoje.

„A co oni to vlastně doopravdy s těmi květinami dělají?“ zeptal se Vetinari.

„Prosím?“

Patricij pokrčil rameny. „To nic. To nebylo nic důležitého. Ale když už jste tady, arcikancléři, rád bych s vámi probral něco důležitějšího. Jsem si jist, že je to skutečně velmi neodkladná záležitost. Víte, napadlo mě, jestli byste mi laskavě nemohl říci jednu věc: Kdo je Velký mág?“

Výsměšek se na chvíli zamyslel. „No, mohl by to být děkan,“ odpověděl nakonec. „Ten váží určitě přes sto třicet kilo.“

„Víte, nějak podvědomě cítím, že to není ta správná odpověď,“ zavrtěl hlavou lord Vetinari. „Vzhledem ke kontextu jsem nabyl přesvědčení, že se myslí ‚nejlepší‘.“

„V tom případě to asi děkan nebude,“ připustil arcikancléř.

Lord Vetinari se pokusil vybavit si profesory Neviditelné univerzity. Před duševním zrakem se mu objevila skupina kulatých útvarů se špičatými klobouky nahoře.

„Podle souvislostí to skutečně nemůže být děkan,“ opakoval lord Vetinari.

„A... ehm..., o jakých souvislostech se to tady mluví?“ nadhodil Výsměšek.

Patricij se chopil své hůlky a vstal.

„Pojďte se mnou,“ řekl. „Myslím, že bude lepší, když se na to podíváte sám. Je to velmi nepřijemná záležitost.“

Cestou za Patricijem se Výsměšek se zájmem rozhlížel. Nemíval často příležitost prohlédnout si zblízka zahrady, které byly ve všech známých příručkách o zahradách a zahradničení uváděny pod hlavičkou „Odstrašující příklady“ nebo „Jak to nedělat“.

Rozkládaly se všude okolo, a pravdivější vyjádření skutečnosti bychom těžko hledali, díky proslulému, nebo spíše notoricky nechvalně proslulému zahradnímu architektu a všestrannému vynálezci Zatracenému Hlupci Johnsonovi, jehož roztržitost a naprostá indolence v základních matematických úkonech mimo jiné způsobily, že každý krok tady byl smrtelně nebezpečný. Jeho génus... nuže, alespoň jak tomu Výsměšek rozuměl, jeho génus byl přímo opakem onoho génia, který vytvářel zemní práce, jež sice tajně a nenápadně, ale s úžasnou silou klepou na vaše estetické citění a lahodí oku.

Nikdo si nebyl jist, na co bušily práce Zatraceného Hlupce, ale sluneční hodiny čas od času vybuchovaly, šílené dlažby pěšin už dávno spáchaly sebevraždu a bylo známo, že zahradní nábytky z kovaného železa se při třech příležitostech roztekl.

Patricij vedl svého hosta branou do čehosi, co vypadalo jako

holubník. Tam se vzhůru točily rozskřípané dřevěné schody. Ve stínu se nadouvalo a povrkávalo několik nezničitelných a dravých ankh-morporských holubů.

„Co to je?“ zeptal se Výsměšek, pod nímž schody sténaly a praskaly.

Patricij vytáhl z kapsy klíč. „Pokud jsem to pochopil, tak pan Johnson tohle naplánoval jako úl,“ odpověděl. „Jenže vzhledem k tomu, že jsme nikde neobjevili třímetrové včely, využili jsme to jinak.“

Odemkl dveře do velké čtvercové místnosti s nezaskleným oknem v každé stěně. Všechny otvory byly opatřeny lehkou dřevěnou konstrukcí se zvonkem na pružině. Bylo jasné, že pokud by se do místnosti protáhlo něco dostatečně velkého, zvonek by se rozezněl.

Ve středu místnosti byl stůl a na něm seděl největší pták, jakého kdy Výsměšek viděl. Opeřenec se otočil a vrhl na něj pohled žlutého oka podobného korálku.

Patricij sáhl do kapsy a vytáhl sklenici ančoviček. „Tenhle nás zastihl opravdu nepřipravené,“ řekl omluvným tónem. „Od chvíle, kdy přišla poslední zpráva, snad uběhlo deset let. Tenkrát jsme mívali pro takové případy u ledu pár čerstvých makrel.“

„Není to Nepostižitelný albatros?“ prohlížel si ptáka se zájmem Výsměšek.

„Samozřejmě,“ přikývl lord Vetinari. „A je dokonale cvičený. Dnes večer se vydá na zpáteční cestu. Skoro deset tisíc kilometrů na jednu sklenici ančoviček a láhev rybího tuku, který můj tajemník Važuzel našel v kuchyních. Úžasně.“

„Promiňte,“ neudržel se arcikancléř, „vrací se kam?“

Lord Vetinari se k němu otočil a podíval se mu přímo do tváře.

„V žádném případě, a to zdůrazňuji, nikoliv na Vyvažovací světadíl,“ odpověděl. „Tohle *není* jeden z těch ptáků, které Agateánská říše, kterou my známe spíše pod naším jménem

Achátová, používá k poštovním účelům. Je přece všeobecně známo, že s tou tajemnou zemí nemáme žádné styky. A tenhle pták *není* první, který sem znovu dorazil po mnoha letech, a *nepřinesl* zvláštní a podivnou zprávu. Vyslovil jsem se dostatečně jasně?“

„Ne.“

„Výborně.“

„Takže tohle není albatros.“

Patricij se usmál. „Aha, vidím, že začínáte chápat.“

Vzoromil Výsměšek, byť byl vybaven velkým a poměrně výkonným mozkem, nebyl doma ve světě hádanek a dvojsmyslů. Znovu se podíval na ten mohutný ostrý zobák.

„No, mně ale opravdu připadá jako nějaký zatracený albatros,“ potřásl hlavou. „A vy jste právě řekl, že je. Já jsem řekl, jestli to není –“

Patricij popuzeně zamával rukou. „Když z toho vynecháme to ornitologické hledisko,“ řekl, „je důležité, že ten pták přinesl ve váčku na zprávy tenhle kus papíru –“

„Vy myslíte, že *neměl* tenhle kus papíru?“ ujišťoval se Výsměšek, který se snažil dostat do obrazu.

„Ach, ano. Samozřejmě, přesně to jsem myslel. A tohle to *není* ono. Podívejte.“

Podal arcikancléři nevelký obdélník papíru.

„Vypadá to jako nějaké obrázky,“ zabručel Výsměšek.

„To jsou piktogramy Achátanů,“ řekl Patricij.

„Chtěl jste říci, že to *nejsou* agateánské piktogramy.“

„Jistě, jistě, samozřejmě,“ povzdechl si Patricij. „Vidím, že se skutečně vyznáte v běžném diplomatickém styku. A teď bych vás prosil... o váš názor.“

„No, vypadá to jako cákanec, cákanec, cákanec, cákanec, mák,“ zamyslel se Výsměšek.

„A z toho usuzujete...?“

„Že se dal na malování, protože neuměl pořádně psát? Tedy ten, co to napsal? Tedy ten, co to namaloval, jsem chtěl říci?“

„Nevím, kdo to napsal. Velkovezír nám občas posílal nějaké zprávy, ale pokud vím, tak tam došlo v posledních letech k nějakým zmatkům. A všimněte si, že je to bez podpisu. Jenže, bohužel, nemohu to tak docela ignorovat.“

„Mák, mák,“ bzučel si Výsměšek se svráštělým čelem.

„Ten piktogram znamená: Pošlete nám okamžitě Velkého...“ řekl lord Vetinari.

„... máka...“ doplnil Výsměšek spíš pro sebe a zamyšleně ťukal prstem na papír.

Patricij hodil albatrosovi ančovičku a pták ji zhltl.

„Říše má milion mužů ve zbrani,“ řekl. „Naštěstí zatím tamním vládčům vyhovovalo předstírat, že všude za jejími hranicemi se rozkládají bezcenné pustiny obydlené jen upíry a duchy. Obvykle se o naše záležitosti ani v nejmenším nezajímali. A to bylo naše štěstí, protože jsou jak lstiví, tak bohatí a mocní. Upřímně se vám přiznám, že jsem se v duchu těšil myšlenkou, že už na nás úplně zapomněli. A teď tohle. Doufal jsem, že tam prostě pošleme tu zmíněnou osobu a zapomeneme na to.“

„... mák...“ opakoval Výsměšek.

„A nechťel byste si udělat hezkou dovolenou?“ nadhodil Patricij s náznakem naděje v hlase.

„Já? Ne. Nesnáším cizí kuchyni,“ odpověděl Výsměšek spěšně. Znovu spíš pro sebe opakoval: „Mák...“

„Jak se zdá, to slovo vás upoutalo,“ podíval se na něj Vetinari.

„Takhle napsané už jsem to někde viděl,“ prohlásil Výsměšek. „Ale teď si nemůžu vzpomenout kde.“

„Jsem si jistý, že na to přijdete. A že dokážete poslat Velkého mága, nebo jak se to píše, do Achátové říše tak, aby tam byl nejpozději kolem odpolední svačiny.“

Výsměškovi poklesla brada.

„Deset tisíc kilometrů? Pomocí magie? Víte, jak je to komplikované?“

„Přiznávám, že jsem v tomto směru velký ignorant,“ usmál se lord Vetinari.

„Kromě toho,“ pokračoval Výsměšek, „vždyť tam žijí sami... cizinci. Myslím si navíc, že jistě mají dost svých vlastních mágů.“

„To skutečně nevím.“

„A my nevíme, proč chtějí Velkého mága?“

„Ne. Ale jsem si jistý, že najdete někoho, koho byste mohl postrádat. Vždyť je vás tam na univerzitě takové množství.“

„No, víte, říkám si, že by v tom všem mohl být nějaký velmi ošklivý háček,“ přemýšlel nahlas Výsměšek. Z nějakého důvodu se mu v duchu vybavila děkanova tvář, a on se rozveselil. „Možná že by jim skutečně stačil *velký* mág, co myslíte?“

„To nechám úplně na vás. Ale byl bych rád, kdybych mohl večer odeslat zprávu, že Velký mág je na cestě. Pak na to můžeme v klidu zapomenout.“

„Chápete samozřejmě, že bude velmi obtížné vrátit pak toho člověka zpět,“ řekl Výsměšek. Znovu si vzpomněl na děkana. „Prakticky nemožné,“ dodal z nepochopitelného důvodu evidentně šťastným hlasem. „Odhaduji, že to budeme neúspěšně zkoušet celé měsíce. Určitě vyzkoušíme všechno, co bude v našich silách, ale štěstí nám nebude přát. Hrom do toho.“

„Jak vidím, jste dychtivý zvednout tuhle hozenou rukavici,“ řekl Patricij. „Nerad bych vás zdržoval od návratu na univerzitu. Jistě se těšíte na to, jak se vrhnete na přípravné práce.“

„Ale... ,mák‘...“ zamumlal Výsměšek. „Kdesi v hlavě mi to vždycky rozezná takový malý zvoneček. Určitě už jsem to někde viděl.“

Žralok moc nepřemýšlel. Žraloci to většinou nedělají. Jejich myslící proces se dá vyjádřit rovnítkem: Vidíš to = sežeřeš to.

Ale když teď jako šíp prorážel vody laguny, jeho maličký mozek začínal dostávat malé zázilky žraločích existenčních obav, které se dají nazvat jen jediným slovem – pochybnosti.

Věděl, že je největším žralokem široko daleko. Všichni jeho

soupeři uprchli nebo narazili na staré známé „rovná se“. A přesto mu teď jeho tělo říkalo, že zezadu se k němu něco velmi rychle blíží.

Provedl elegantní obrátku a první věc, kterou spatřil, byly *stovky* nožek a *tisíce* prstů. Masokombinát plný prasátek.

Na Neviditelné univerzitě se dělo mnoho věcí, a bohužel jednou z nich musely být i přednášky. Profesorský sbor už dávno a pak ještě několikrát na tento fakt narazil a zdokonalil rozličné prostředky, s jejichž pomocí se tomu jeho členové dokázali přechodně vyhnout. Ale to bylo naprosto v pořádku, protože, upřímně řečeno, totéž bylo cílem studentů.

Tento systém celkem uspokojivě fungoval, a jak už to v takových případech bývá, časem začal požívat statusu tradice. Přednášky se evidentně konaly, protože byly uvedeny na rozpisě černé na bílém. To, že je nikdo nenavštěvoval, byl nepodstatný detail. Občas se z toho vyvozovalo, že by to mohlo znamenat, že se přednášky pravděpodobně nekonají vůbec, ale nikdy se nikdo nepokusil zjistit, jestli to je skutečně pravda. Každopádně bylo argumentováno tím (lektor Nesoustředěného myšlení*), že přednášky se konají jako takové v *podstatě*, takže je všechno v nejlepším pořádku.

Vzdělávání na univerzitě tedy fungovalo na základě oné prastaré metody, při níž naženete obrovské množství mladých lidí do míst, kde je k dispozici obrovské množství knih, a budete doufat, že něco přejde z jedněch do druhých, zatímco titíž mladí lidé se pak z téhož důvodu přesunují do míst, kde jsou k dispozici především hostince a bary.

Odpoledne se přehouplo do druhé poloviny. Profesor Neurčitě mlhavých studií přednášel v učebně DMS20, a proto jeho přítomnost v mágorlíku, kde dřímal před ohněm, byla něco, co

* Pozn. autora: *Což je skoro totéž jako Mlhavá logika, i když přece jen ne tak docela.*

by si žádný jen trochu diplomaticky založený člověk nedovolil komentovat.

Výsměšek ho kopl do holeně.

„Aú!“

„Omlouvám se, že vás ruším, pane kolego,“ prohlásil Výsměšek velmi formálním tónem. „Musím svolat radu mágů. Kde jsou všichni?“

Profesor Neurčitě mlhavých studií si třel nohu. „Vím jenom, že lektor Zaniklých run také přednáší v DMS20*. Ale *kde* je, to nevím. Poslyšte, víte, že to vážně bolí?“

„Sežeňte všechny. Chci je mít ve své pracovně do deseti minut.“ Věřil na tenhle přímý přístup. Méně rázný arcikancléř by bloudil univerzitou a hledal by jednotlivé mágy. On to dělal tak, že našel jednu osobu a té pak ztrpčoval život tak dlouho, dokud nebylo po jeho**.

Nic v přírodě nemá tolik nohou. Oprava, některé věci *mají* tolik nohou – jsou to vlhké mrskající se obludky, které žijí pod kameny –, ale to nejsou nohy s chodidly a prsty, to jsou nohy, které končí beze všech círátů.

Něco chytřejšího než žralok by mohlo pocítit jisté obavy a chovalo by se opatrněji.

Jenže do hry vstoupilo zrádné rovnítko a vymrštilo ho kupředu.

To byla jeho první chyba.

Za těchto podmínek platí „jediná chyba = zapomnění“.

* Pozn. autora: *Všechny virtuální přednášky se konají v učebně DMS20. Tato místnost není vyznačena na žádném plánu univerzity a je také podle vyjádření většiny zúčastněných nekonečně velká.*

** Pozn. autora: *Tento způsob převzali téměř všichni ředitelé, vedoucí a několik významných bohů.*

Výsměšek netrpělivě čekal, když se do jeho pracovny začali jeden po druhém trousit členové sboru, z nichž většina se donedávna zaměstnávala seriózní přednáškovou činností v učebně DMS20. Starší mágové potřebovali velké dávky přednášek, aby dokonale strávili svou potravu.

„Tak už jsou tady všichni?“ zeptal se „Dobrá. Sedněte si. A pozorně mě poslouchejte. Takže... Vetinari nemá albatrosa. Ten nepřiletěl celou cestu z Vyvažovacího světadílu, a jak se zdá, neexistuje tajné poselství, které musíme uposlechnout. Zatím všechno jasné?“

Starší mágové si vyměnili pohledy.

„No, nejsou mi jasné některé podrobnosti,“ ozval se děkan.

„Používal jsem diplomatického jazyka.“

„A nemohl byste být alespoň trošičku méně diskrétní?“

„Musíme poslat mága na Vyvažovací světadíl,“ řekl Výsměšek. „A musíme to udělat ještě dnes. Někdo odtamtud žádá Velkého mága a zdá se, že budeme muset nějakého poslat. Háček je v tom, že oni to píší ‚mák‘.“

„Oook?“

„Ano, knihovníku?“

Knihovník Neviditelné univerzity, který prozatím podřimoval s hlavou na stole, se najednou prudce vztyčil. Pak odstrčil svou židli, a zatímco mával rukama, aby lépe udržel rovnováhu, vyběhl na bočítých nohou z pracovny.

„Pravděpodobně si vzpomněl, že mu někdo včas nevrátil nějakou knihu,“ zabručel děkan. Pak snížil hlas. „Jsem tady skutečně jediný, kdo si myslí, že to nepřidává dobré pověsti univerzity, mít ve sboru lidoopa?“

„Ano,“ přikývl Výsměšek. „To tedy jste. Náš knihovník je jediný známý knihovník, který vám dokáže utrhnout nohou ruku. To lidé respektují. Zrovna včera mě žádal představený Cechu zlodějů, jestli bychom nemohli přeměnit na lidoopa i jejich knihovníka, a kromě toho je knihovník jediný z vás, vy mizerové, kdo zůstává vzhůru déle než hodinu denně. Každopádně –“

„No, ve mně to tedy vzbuzuje silné rozpaky,“ trval na svém děkan. „A kromě toho, on ani není typický orangutan. Přčetl jsem si o tom knihu. Tam se říká, že dominantní samec má mít mohutné lícní vaky. Má mohutné lícní vaky? Neřekl bych. A kromě toho –“

„Mlčte, děkane,“ zasyčel Výsměšek. „Nebo vám nedovolím vyrazit na Vyvažovací světadíl.“

„Já nevím, proč bychom tady měli chovat naprosto nevýrazného... Cože?“

„Žádají Velkého mága,“ zopakoval Výsměšek. „Okamžitě jste mi přišel na mysl vy.“ Jako jediný muž, který dokáže sedět současně na dvou židlích, dodal sám pro sebe v duchu.

„Říše?“ vydralo se děkanovi z úst jako podivné kváknutí. „Já? Ale oni nenávidí cizince!“

„Vy taky. Takže byste mohli skvěle vycházet.“

„Ale vždyť je to deset tisíc kilometrů daleko!“ začal děkan z jiné strany. „Každý ví, že tak daleko se pomocí magie cestovat nedá.“

„Eh. No, já bych řekl, že dá,“ ozval se hlas od druhého konce stolu.

Všichni zvedli hlavy a upřeli pohledy na Rozšafína Ctibuma, nejmladšího a až depresivně nejbystřejšího člena sboru. Ten držel v rukou složité zařízení z pohyblivých dřevěných lištiček a přes jeho horní okraj se rozhlížel po ostatních mázích.

„Víte, neměl by to být celkem žádný problém,“ pokračoval. „Lidé si většinou myslí, že ano, ale já jsem si jistý, že je to jen otázka pohlcení energie a přesného výpočtu relativních rychlostí.“

Toto prohlášení bylo následováno oním zmateným a poněkud podezřívavým tichem, které pravidelně nastávalo po většinu jeho poznámek.

„Relativní rychlosti,“ opakoval Výsměšek.

„Samozřejmě, arcikancléři.“ Rozšafín se podíval na svůj prototyp posuvného pravitka a čekal. Věděl, že Výsměšek bude

považovat za nezbytné dodat v tomto okamžiku nějakou poznámku, aby dokázal, že alespoň zčásti chápe, o čem je řeč.

„Pravda je, že moje matka byla jako blesk, když –“

„Já tím měl na mysli, jak se některé věci pohybují rychle, když jejich pohyb srovnáme s pohybem některých jiných věcí,“ vskočil mu do řeči Rozšafín, i když ne dost rychle. „Myslím, že bychom to mohli vypracovat poměrně rychle. Na Hexu.“

„To ne,“ řekl lektor Zaniklých run a odstrčil svou židli od stolu. „S tím zásadně nesouhlasím. To znamená zahrávat si s věcmi, kterým nerozumíme.“

„No, koneckonců, jsme *mágové*,“ prohlásil Výsměšek. „Od nás se čeká, že si budeme zahrávat s věcmi, kterým nerozumíme. Kdybychom pořád čekali na to, až budeme věcem rozumět, nikdy bychom se nikam nedostali.“

„Podívejte, mně nevádí, když je třeba vyvolat nějakého toho démona a vyslechnout ho,“ začal oklikou lektor Zaniklých run. „To je normální. Ale postavit nějakou mechanickou stvůru, která za vás má myslet, to je... to je proti přírodě. Kromě toho,“ dodal poněkud smířlivějším tónem, „když jste tomu posledně předložili větší problém, tak se ta věc polámala a mravenci byli po celé univerzitě.“

„To už jsme vyřešili,“ odpověděl Rozšafín Ctibum. „Udělalí jsme to –“

„Musím připustit, že když jsem se tam zašel naposled podívat, byla uprostřed té věci beraní lebka,“ zastal se ho Výsměšek.

„Zjistili jsme, že ji tam musíme přidat kvůli okultním transformacím,“ přikývl Ctibum, „jenže –“

„A ozubená kola a různé pružiny,“ pokračoval arcikancléř.

„Mravenci jednoduše nejsou nijak zvlášť dobří ve srovnávacích analýzách, takže –“

„A co ta podivná kulhající věc s kukačkou?“

„To jsou hodiny s nereálným časem,“ odpověděl Ctibum. „Ano, tady jsme si mysleli, že je to naprosto nezbytné pro vypracování –“

„Okamžik. To všechno je stejně zcela nepodstatné,“ prohlásil rezolutně děkan, „protože nemám v úmyslu kamkoliv cestovat. Když už se tomu nemůžeme vyhnout, pošlete nějakého studenta. Těch tady máme až až a většinou zcela zbytečných.“

„Děkuji, laskav tak buďte, dal samozřejmě si bych koláče švestkového nášup druhý, ptáte se že,“ řekl kvestor.

Kolem stolu se rozhostilo ticho.

„Rozuměl mu někdo?“ zeptal se pro jistotu Výsměšek.

Kvestor nebyl v technickém slova smyslu nepřičetný. Přejemí nepřičetnosti proplul už kdysi v minulosti a teď se spokojeně plavil v tiché tůni někde na jejich druhé straně. Často byl téměř normální, i když podle mágských, nikoliv běžných lidských měřítek.

„Hm, to on si opakuje ten včerejší oběd,“ řekl starší pAsák. „Tentokrát pozpátku.“

„Měli bychom tam poslat kvestora,“ řekl pevným hlasem děkan.

„To je nesmysl! Tam se asi těžko seženou pilule ze sušených žab!“

„Oook!“

Do pracovny se kymácivým během znovu vřítíl knihovník a mával čímsi ve vzduchu.

Bylo to červené, nebo to spíše kdysi bývalo červené. Ze všeho nejvíce to vypadalo jako zbytky špičatého klobouku, ale špička byla dávno zničena a větší kus krempy byl zuhelnatělý. Vepředu měla věc slovo vyšité z malých zekýnů. I z nich část opadala, ale pořád ještě bylo možno přečíst:

MÁK

Slovo z vybledlých písmen na opálené látce.

„Já věděl, že už jsem to někde viděl,“ pleskl se Výsměšek do čela. „Na polici v knihovně, že?“

„Oook.“

Arcikancléř prozkoumal zbytky.

„Mák?“ řekl. „Jaká smutná, beznadějně odevzdaná osoba si potřebuje na klobouk vyšít slovo MÁK?“

Na hladinu moře vyskočilo několik bublin, které způsobily, že se vor mírně rozkýval. Po nějaké chvilce za nimi vyplulo několik kusů žraločí kůže. Mrakoplaš si povzdechl a odložil rybářský prut. Zbytek žraloka moře zanedlouho vyplaví na pláž, to věděl. Ale nevěděl proč. K jídlu nebyl. Chutnal jako staré boty máčené v moči.

Chopil se provizorního pádla a vydal se na zpáteční cestu.

Ten malý ostrůvek nebyl špatný. Jak se zdálo, všechny bouře ho míjely. To ovšem lodi taky. Ale rostly tady kokosové ořechy a chlebovník a jakýsi druh divokých fíků. Jeho pokusy co do výroby alkoholu nedopadly tak špatně, i když pak dva dny nedokázal chodit rovně. Laguna mu poskytovala humry a krevety, ústřice a kraby a v hluboké zelené vodě hned za korálovými útesy se praly velké stříbřité ryby o privilegium, která z nich se zakousne do kusu ohnutého drátu na konci provazu. Po šesti měsících na ostrově Mrakoplaš skutečně postrádal jen jedinou věc. Nikdy předtím ho něco takového nenapadlo. Teď na to myslel – tedy přesněji řečeno *na ně* – skoro neustále.

Bylo to zvláštní. Když byl v Ankh-Morporku, téměř si na ně nevzpomněl, protože kdyby je chtěl, mohl je mít kdykoliv. Teď tady nic takového nebylo a on po nich doslova šlel.

Vor narazil na bílý písek zhruba ve stejném okamžiku, kdy se u úzkého vjezdu do laguny objevila velká kánoe a vplula na klidnou hladinu.

Výsměšek seděl za stolem obklopen staršími mágy. Všichni najednou se mu snažili něco říci navzdory známému faktu, jak nebezpečné je Výsměškovi cokoli povídat, protože on to dělal tak, že si ze všeho, co slyšel, vybral jen to, co se mu líbilo, a to ostatní nechal odběhnout s letmým startem.

„Takže,“ říkal právě, „jsme se shodli na tom, že to není druh sýra.“

„Nebyl, arcikancléři,“ ujišťoval ho profesor Neurčitě mlhavých studií. „Mrakoplaš je druh mága.“

„Byl,“ doplnil lektor Zaniklých run.

„Vážně to nebyl druh sýra?“ odmítal se arcikancléř rozloučit se svou prapůvodní teorií.

„Nebyl.“

„Ale zní to jako jméno, které by mohlo mít něco společného se sýrem. Víte, jak to myslím? Pětadvacet deka zralého Mrakoplaše, to se vám tak krásně překulí po jazyku...“

„*Krucityrken*, Mrakoplaš není sýr!“ zařval děkan a jeho sebeovládání se začalo bortit. „Mrakoplaš není ani jogurt, ani jiný derivát zkslého mléka! Mrakoplaš je osina v zadku! Kompletní a dokonalá hanba všeho mágstva. Pitomec! Zmetek! A navíc tady nebyl od té doby, co... od té nepříjemnosti se Supermágem, který využíval magický prazdroj. A to už je celé roky.“

„Skutečně,“ podíval se na něj Výsměšek s neskrývanou dávkou jedovaté jízlivosti. „Hodně mágů se tenkrát chovalo velmi ostudně, pokud tomu rozumím.“

„To je tedy pravda,“ přikývl lektor Zaniklých run a zašklebil se na děkana, který zrudl.

„O tom já nic nevím, lektore. To jsem ještě nebyl děkanem.“

„To ne, ale byl jste nejstarší.“

„To je možné, ale shodou okolností jsem byl právě v té době na návštěvě u své tety, to jen pro vaši informaci.“

„Vždyť tenkrát zničili téměř celé město!“

„Ona žije v Quirmu.“

„A Quirm do toho byl taky pěkně zapletený, pokud si pamatuju.“

„Tedy *nedaleko* Quirmu. *Nedaleko* Quirmu. No, ono to vlastně ani není tak nedaleko. Je to pěkný kus cesty po pobřeží –“

„Pch!“

„Ale vidím, že jste velmi podrobně informován, co, lektore?“
ušklíbl se děkan.

„Já – cože? Já jsem v té době velmi tvrdě studoval. Skoro jsem neregistroval, co se kolem děje –“

„Půlka univerzity vyletěla do povětří!“ Vtom se děkan vzpamatoval a rychle dodával: „Alespoň jsem to slyšel. Později. Když jsem se vrátil od svých tet.“

„To je možné, ale já měl velmi pevné a silné dveře a –“

„A shodou okolností *vím*, že tady tou dobou byl například starší pAsák, protože –“

„Přes ty tlusté zelené vycpávky není téměř nic slyšet, takže ani –“

„Šlofíka si hodit čas je že, myslím,“ usmál se kvestor.

„*Žádám všechny, aby okamžitě zmlkli!*“

Výsměšek si změřil členy rady čistým a nevinným pohledem někoho, kdo nebyl při narození obdařen ani tou nejmenší špetkou obrazotvornosti, a kdo byl naopak zcela nepochybně v době magické války, v tom velmi ostudném čase univerzitní historie, na stovky kilometrů daleko.

„Dobrá,“ řekl, když se přítomní utišili. „Tenhle Mrakoplaš. Tak trochu blbeček, co? Vy mluvte, děkane. Všichni ostatní drží zobáky.“

Děkan se zatvářil nejistě.

„Víte, hm..., jak bych vám to... ono to nedává smysl, arcikancléři. On neumí provozovat skutečnou magii. K čemu by ho mohl někdo potřebovat? Kromě toho..., kamkoliv se Mrakoplaš pohnul –“ teď děkan dramaticky ztišil hlas, „*měl v patách trable.*“

Výsměšek si všiml, že se mágové při těch slovech nejistě přitiskli k sobě.

„Mně se to zdá v pořádku,“ zabručel arcikancléř. „To je nejlepší věc, nechávat trable v patách a za sebou. Rozhodně. Kdo by je chtěl mít *před* sebou?“

„Ale vy tomu nerozumíte, arcikancléři,“ pokračoval děkan. „Chodily za ním na tisíce malých nožiček.“

Arcikancléřův úsměv zůstal tam, kde byl, ale zbytek jeho obličeje za ním ztvrdl.

„Vy berete ty samé pilulky jako kvestor, děkane?“

„Ujišťuju vás, Vzoromile, že –“

„Tak přestaňte vykládat pitomosti.“

„No dobrá, arcikancléři. Ale uvědomujete si, doufám, že to může trvat celé roky, než ho najdeme?“

„Hm,“ ozval se zase Rozšafín Ctibum, „kdyby se nám podařilo vypracovat jeho thaumaturgickou charakteristiku, dokázal by to Hex během jednoho dne...“

Děkan na něj vrhl pohled plný pohrdání.

„To není magie!“ vyštěkl, „to je prostě... prachspřostá technika!“

Mrakoplaš se šploucháním přebrodivl mělkou vodu ke břehu a ostrým kamenem urazil špičku kokosového ořechu, který si chladil v malém jezírku, zastíněném obrovským kamenem. Pak ořech přiložil ke rtům.

Najednou na něj padl stín.

A řekl: „Ehm, dobrý den.“

Bylo to tak. Když jste vydrželi mluvit na arcikancléře dost dlouho a několikrát věci zopakovat, některé skutečnosti se mu nakonec protlačily do hlavy.

„Takže vy se mi tady snažíte říct,“ zabručel Výsměšek, „že tohohle chlápka Mrakoplaše pronásledovala skoro každá armáda na světě, kutálel se životem jako hrachové zrno v bubnu a pravděpodobně je to jediný mág, který něco ví o Achátové říši, a to díky tomu, že se přechodně přátelil –“ Výsměšek nahlédl do svých poznámek, „s podivným malým mužíkem v brýlích, který odtamtud přijel a dal mu tu legrační věc na nožičkách, na kterou všichni děláte ty ošklivé narážky. A umí mluvit jejich jazykem. Doufám, že jsem to zatím pochopil jasně?“

„Přesně, arcikancléři. Možná jsem skutečně imbecilní,“ po-

kračoval děkan, „ale já ani za mák nechápu, proč by někdo měl chtít právě *jeho*.“

Výsměšek se znovu zadíval do svých poznámek. „Takže jste se nakonec rozhodl, že přece jen pojedete sám?“

„Ne, jistěže ne, ale –“

„Je tady jedna věc, které jste si pravděpodobně nevšiml, děkane,“ řekl Výsměšek a na tváři se mu objevil odhodlaně veselý úsměv, „a to ta, kterou bych já nazval společným jmenovatelem. Ten chlapík dokáže zůstat naživu. Tomu říkám talent. Najděte ho. Přiveďte ho sem. Ať je, kde je. Ubožák, vždyť by mohl právě teď stát tváří v tvář něčemu *strašlivému*.“

Kokosový ořech zůstal, kde byl, ale Mrakoplašovy oči zmateně pobíhaly z koutku do koutku.

Do zorného pole mu vstoupily tři osoby. Byly nepopíratelně ženské. Až přehojně ženské. Neměly na sobě příliš mnoho zbytečných textilií a na osoby, které připádlovaly v těžké válečné kánoi, vypadaly, jako kdyby právě přišly od holiče, což ovšem bývá u překrásných Amazonek celkem přirozené.

Mrakoplašovi začal po vousech stékat pramének kokosového mléka.

První z žen si odhrnula z očí dlouhé světlé vlasy a zářivě se na něj usmála.

„Vím, že to zní trochu nepravděpodobně,“ řekla, „ale já a mé sestry tady takto reprezentujeme jeden dosud neobjevený kmen, jehož mužští příslušníci nedávno vymřeli na krátkou, ale smrtelnou chorobu, která ženám neškodí. Teď prohledáváme okolní ostrovy, abychom našly muže, jenž by nám umožnil zachování rodu.“

„*Kolik myslíte, že tak asi váží?*“

Mrakoplaš pozvedl obočí. Žena stydlivě sklopila zrak.

„Mohl byste si říci, že je divné, že jsme světlolasé a bílé, když všude kolem žijí jen lidé černé pleti,“ pokračovala, „ale jak se zdá, souvisí to nějak s genetikou.“

„Asi padesát pět. Možná o nějaké kilo víc. Přihod'te na tu bromadu ještě pár krámů. Dokážete zaměřit... no, však víte... TO?“

„Celé se to zvrtně, pane Ctibume, cítím to.“

„Je odsud jenom tisíc kilometrů a my dobře víme, kde jsme my, i to, že on je na pravé polovině Zeměplochy. Každopádně jsem to všechno propočítal na Hexíkovi, takže se nic nemůže zvrtnout.“

„No dobrá, ale nevidíte náhodou někdo... tu... to... no, s těma nohama?“

Mrakoplašovo obočí se zasmítalo. Z krku se mu vydral zdušený výkřik.

„Nevidím to. Přestal byste mi laskavě prskat na mou křišťálovou kouli?“

„A samozřejmě, pokud se rozhodnete jet s námi, slibujeme vám... nadpozemské slasti a omamující zážitky smyslů, jaké si jen dokážete představit, cokoliv, o čem jste snil...“

„Tak jo. Někdo počítejte do tří –“

Kokosový ořech dopadl na zem. Mrakoplaš polkl. V očích se mu objevil nenasytný, roztoužený pohled.

„A můžu je mít i mačkaný s máslem?“ vyrazil ze sebe.

„TEĎ!“

Nejdřív to byl pocit tlaku. Pak se před Mrakoplašem objevil svět a vsál ho do sebe. Svět se vzápětí roztáhl do neuvěřitelně tenké blanky a udělal *brnk*.

Oslepující rychlostí kolem něj proletěla mračna. Když se nakonec odvážil otevřít oči, uviděl v dáli před sebou malou temnou tečku.

Tečka rostla.

Brzy rozpoznal, že je to něco jako obláček složený z množství věcí. Byly tam dvě těžké pánve, velký mosazný svícen, židle a obrovská pudinková forma ve tvaru hradu.

Předměty narážely do Mrakoplaše jeden po druhém – pu-

dinková forma, potom, co ho udeřila do hlavy, navíc silně zazvonila – a roztočené mu mizely za zády.

Další, co před sebou spatřil, byl oktagram nakreslený křídou. Narazil přímo do něj.

Výsměšek upíral oči k zemi. „O chlup míň než 57 kilo, řekl bych. Ale i tak... dobrá práce, pánové.“

Potrhaný strašák uprostřed kruhu se pracně zvedl na nohy a rukama utloukl dva tři požáry na místech, kde mu doutnaly šaty. Pak se zmateně rozhlédl kolem a řekl: „Hehehe?“

„Možná je trochu dezorientovaný,“ pokračoval arcikancléř. „Více než tisíc kilometrů za dvě vteřiny, to se není čemu divit. Snažte se, aby z toho neměl ošklivý šok.“

„Myslíte jako náměsíčníci?“

„Jak jako náměsíčníci?“

„Když probudíte náměsíčníka, tak mu upadnou nohy. To mi vždycky říkala babička.“

„A jsme si jistí, že je to *opravdu* Mrakoplaš?“ nadhodil děkan.

„Ale samozřejmě, že je to Mrakoplaš,“ uklidňoval ho starší pAsák. „Strávili jsme celé hodiny tím, že jsme ho hledali.“

„Taky by to mohlo být nějaké nebezpečné okultní stvoření,“ trval děkan tvrdohlavě na svém.

„S tímhle kloboukem?“

Byl to špičatý klobouk. Jistým způsobem. Klobouk podobný kloboukům věřících kultu Příchodu nadpřirozených dobrodinců, vyrobený ze štípaného bambusu a listu kokosovníku, zřejmě v naději, že přitáhne pozornost kolemjdoucího mágství. Vepředu měl nápis vyrobený z mušliček přichycených travou a ten pravil: MÁK.

Jeho majitel se chvíli díval přímo tvářemi okolních mágů, jako by byly průhledné, a pak, hnán náhlým podvědomým puzením, vyskočil z oktagramu a zamířil ke dveřím na chodbu.

Mágové ho opatrně následovali.

„Tak to tedy nevím. Já bych jí nevěřil. Kolikrát u toho vaše babička byla, když se to stalo?“

„To nevím. To mi neřekla.“

„Kvestor chodí ve spaní skoro každou noc, co tomu říkáte?“

„Vážně? No, to je velmi lákavé...“

Mrakoplaš, bylo-li to skutečně jméno přivolaného stvoření, zamířil na náměstí Náhlého osvětlení.

Tam bylo plno. Vzduch se vlnil nad žhavým uhlím v koších prodavačů pečených kaštanů a horkých brambor a ozýval se tradičními výkřiky tak charakteristickými pro ulice Ankh-Morporku*.

Postava přistoupila k muži v obrovském kabátě, který měl kolem krku zavěšené velké plato a na něm něco pekl nad olejovým hořákem.

Pravděpodobně možný Mrakoplaš se zachytil okraje plata.

„Máte... nějaký... brambory?“ zavrčel.

„Brambory? Ne, vладыko. Mám ale skvělé uzenky v rohlíku.“

Pravděpodobně možný Mrakoplaš ztuhl. Pak propukl v pláč.

„Uzenky v rohlííkúúú!“ zaštkal. „Drahý starý dobrý úúzenkýýý v rohlííkúúú! Hned mi dejtéeé jednúúú úúzenkúúú v rohlíkúúú!“

Sebral z tácu tři párky a pokusil se nacpat si je do úst všechny najednou.

„Dobrý bože,“ vydechl Výsměšek.

Postava napůl běžela a napůl se potácela pryč a z neudržovaného vousu jí odpadávaly drobky masové náplně i kousky slupek.

„V životě jsem neviděl někoho, kdo by snědl tři Kolíkovy párky a vypadal tak šťastně,“ prohlásil nevěřičně starší pAsák.

„*Já* nikdy neviděl nikoho, kdo by snědl tři Kolíkovy párky a okamžitě nepadl na otravu masem,“ zabručel děkan.

* Pozn. autora: *Jako například „Au!“ a „Pomóc!“, „Naval hned zpátky můj prachy, ty grázle!“ nebo „Tomu ty říkáš pečený kaštany? To jsou u mě zuhelnatělý zbytky, abys věděl!“.*

„Já nikdy neviděl nikoho, kdo by snědl tři Kolíkovy párky a dokázal se zdekovat *bez placení*,“ přetrumfl všechny lektor Zaniklých run.

Postava se šťastně točila po náměstí a po tvářích jí stékaly slzy. Nevypočitatelná dráha přivedla Mrakoplaše i k ústí jedné uličky, z níž vystoupila mnohem menší postava a s jistými obtížemi ho udeřila zezadu do hlavy.

Pojídač párků padl na kolena a jen tak všeobecně k nikomu a ke každému ze sebe vyrazil: „Au!“

„Nenenenenene!“

Z ústí uličky teď vystoupil mnohem starší muž a vytáhl z nejistých rukou malého mladíka obušek, zatímco oběť klečela a sténala.

„Myslím, že by ses měl tomu ubohému gentlemanovi omluvit,“ prohlásil starší muž. „Co si o nás pomyslí? Jen se na něj podívej, tak ti to usnadnil, a jak ses mu odvděčil? O co ses to, k sakru, pokoušel?“

„Huhlyhuhlyhuhly, pane Bahno,“ odpověděl mladík a upíral při tom zkroušeně oči na špičky svých střeviců.

„Co že to mělo být? A nahlas!“

„Bekhendperda, pane Bahno.“

„*Tohle*, že měla být bekhendperda? Tomu ty říkáš bekhendperda. Takže bekhendperda, ano? *Tohle* – odpusťte, pane, musíme vás teď na chvíli zvednout a postavit na nohy, račte prominout –, *takhle* vypadá bekhendperda –“

„Au!“ vykřikla oběť a pak k úžasu všech přihlížejících dodala: „Hahaha!“

„A co ty jsi udělal – promiňte, pane, bude to jen vteřinka, dovolíte –, ty jsi udělal *tohle* –“

„Au! Hahahaha!“

„No, vy ostatní, viděli jste to? Pojdte sem, shromážděte se kolem.“

Z ústí uličky se vyklackovalo půl tuctu dalších mladíků a vytvořili kolem Bahna, oběti a nešťastného studenta nepravidelný

kruh. Napadený zatím pomalu chodil dokola a vyrážel tiše něco jako „auvajs, auvajs“, ale bylo očividné, že se z nějakého nepochopitelného důvodu nesmírně raduje.

„Tak a teď,“ pokračoval Bahno s výrazem zkušeného řemeslníka specialisty, který odhaluje svá profesionální tajemství nevďěčnému posluchačstvu, „když chcete omráčit vyhlédnutého zákazníka z ústí své výchozí uličky, správný postup bude tento – oh, uctivost, pane Výsměšku, nevyšiml jsem si vás.“

Arcikancléf mu přátelsky kývl na pozdrav.

„Nás si nevyšímejte, pane Bahno. Cech zlodějů na praktikách v terénu, co?“

Bahno obrátil zrak k nebi.

„Nevím, co je to dneska v tý škole učeť,“ postěžoval si. „To je pořád samý čtení a psaní. Když jsem byl já v jejich věku, školy tady byly od toho, aby vás tam naučili něco *užitečného*. No dobrá... Lejsale, přestaňte se laskavě tak pitomě hihňat a předvedte nám to sám, ano – promiňte, pane, kdybyste dovolil –“

„Au!“

„Nenenenenene! Moje babička by to udělala líp! Prosím vás, teď se opravdu *pozorně* dívejte. Našlápnete *pružně*, jednu ruku dáte oběti na rameno – takhle, abyste měli kontrolu... no, zkuste to... a pak pěkně šikovně –“

„Au!“

„Výborně, ale může mi někdo říci, co udělal špatně? Jakým způsobem měl vést úder do týla?“

Nedobrovolný figurant se odplížil pomalu pryč, aniž by si ho kdo ze zúčastněných s výjimkou mágů všiml, zatímco pan Bahno předváděl na mladém Lejsalovi záludnosti úderu do hlavy.

Postava se pracně vztyčila na nohy, vykročila hlavní ulicí a pohybovala se při tom jako hypnotizovaná.

„On pláče,“ řekl užaslý děkan.

„To mě nepřekvapuje,“ přikývl arcikancléf. „Ale proč se současně usmívá?“

„Úžasnocnější a úžasnocnější*,“ řekl starší pAsák.

Potlučená postava, navíc patrně postižená žaludeční otravou, se vydala zpět k Neviditelné univerzitě, zatímco se jí mágové neustále drželi v patách.

„*Myslíte snad úžasnější a úžasnější, ne? Ale ani tak to nedává moc smysl* –“

Postava prošla branami ústavu, ale tentokrát spěchala přímo vstupní halou do knihovny.

Knihovník už čekal a v rukou držel – s velmi významným výrazem, a věřte, že orangutani dokážou na tváři vykouzlit *velmi* významný výraz – poničený klobouk.

„Úžasné,“ prohlásil Výsměšek. „Je to pravda! Mág se *vždycky* vrátí pro svůj klobouk!“

Postava se vrhla po klobouku, vyhrábla z něj několik pavouků, odhodila tu trapnou věc ze štípaného bambusu a nasadila si svůj původní klobouk na hlavu.

Mrakoplaš zamrkal na stále ještě nejisté příslušníky fakulty. Teď poprvé mu zazářily oči, jako kdyby až dosud fungoval jen na základě mechanických reflexů.

„Ehm. Co jsem to před chvílkou snědl?“

„No, byly to tři z vybraných uzenek pana Kolíka,“ informoval ho Výsměšek. „Tedy, když říkám ‚vybraných‘, myslím ‚zcela typických‘, chápete?“

„Aha. A kdo mě to právě praštil?“

„Cech zlodějů má praktická cvičení v terénu.“

Mrakoplaš zamrkal. „Jsem tedy v Ankh-Morporku, že?“

„Ano.“

„Já si to myslel,“ zamrkal pomalu Mrakoplaš. „Nuže,“ dodal, když pomalu padal na obličej, „vrátil jsem se.“

* * *

* Pozn. překl.: *Četli jste Alenku v říši divů? Pokud ne, teď je na to ten správný čas. Tu moji překládali Anna a Aloys Skoumalovi.*

Lord Hong pouštěl draka. Byla to jedna z věcí, které uměl naprosto dokonale.

Lord Hong uměl všechno dokonale. Jeho akvarely byly dokonalé. Jeho poezie byla také dokonalá. Když skládal kusy papíru a vytvářel nové origami, každý jeho model byl dokonalý. Originální, plný představivosti a naprosto dokonalý. Lord Hong už se přestal honit za dokonalostí, protože ji měl dávno zamčenou někde v katakombách svého paláce.

Lord Hong měl šestadvacet let, byl hubený a půvabný. Nosil velmi malé a velmi kulaté brýle s kovovými obroučkami. Když jste někoho požádali, aby ho popsal, lidé často používali výrazy jako „uhlažený“, nebo dokonce „jako ze škatulky“*. A je třeba říci, že se povznesl k náčelnictví jedné z nejmocnějších rodin říše především díky neutuchající pšli, cílevědomému soustředění svých duševních sil a šesti dokonale načasovaným úmrtím. Tím posledním umírajícím byl jeho otec, který zemřel šťastně s vědomím toho, že jeho syn dodržuje staré rodinné tradice. Hongové, stejně jako všechny vznešené rody, uctívali své předky a neviděli nic špatného v tom, když se k nim někdo připojí předčasně.

Právě teď se jeho drak, černý s obrovskými bílými očima, začal snášet z nebe. Lord si vypočítal potřebný úhel a bylo by zbytečné dodávat, že dokonale. Jeho šňůra, pokrytá lepem a drceným sklem, prořízla draky všech soupeřů a poslala je k zemi.

Z řad přihlížejících se ozval vlažný aplaus. Lidé všeobecně považovali za bezpečnější lordu Hongovi zatleskat.

Podal šňůru sloužícímu, uklonil se zdvořile soupeřům a vykročil ke svému stanu.

Když byl uvnitř, sedl si a obrátil se ke svému návštěvníkovi. „No?“ řekl.

„Poslali jsme tu zprávu,“ řekl návštěvník. „Neviděla nás živá duše.“

* Pozn. autora: Často padala i slova jako „sviňák, kterého by si nikdo neměl pustit za záda, ale to jsem neřekl“.

„Naopak,“ zavrtěl hlavou lord Hong. „Vidělo vás při tom dvacet lidí. Víte, jak těžké je pro strážné dívat se přímo před sebe a nic nevidět, když se kolem plíží lidé, hlučí jako celá armáda a šeptají jeden druhému, aby nedělali hluk? Upřímně řečeno, jak se zdá, nemají vaši lidé tu správnou revoluční jiskru. A co to máš s rukou?“

„Albatros mi roztrhl prst.“

Lord Hong se usmál. Napadlo ho, že si mohl albatros splést návštěvníkův prst s ančovičkou, a docela nebezpečně. Návštěvník měl oči vypoulené jako závojnatka, nezdravě bledou barvu rybího břicha a tenký knír připomínající sumce.

„Nerozumím, můj pane,“ odpověděl návštěvník, který se jmenoval Dvě ohnivé byliny.

„Tak je to v pořádku.“

„Ale oni věří ve Velkého mága a vy *opravdu* chcete, aby sem přijel?“

„Jistěže. Mám své lidi v –“ pokusil se vyslovit ten strašlivý shluk hlásek, „– v An-kmorp-orku. Ten, kterému tak bláhově říkají Velký mág, skutečně existuje. Ale to ti musím říci, je proslulý tím, že je neschopný, zbabělý a bezpáteří. To poslední je jen charakteristika chování. Takže jsem si pomyslel, že by měla Rudá armáda dostat svého vůdce, co říkáš? On jim už... pozvedne morálku.“

Pak se znovu usmál. „Tomu se říká politika.“

„Ach.“

„A teď můžeš jít.“

Když návštěvník odešel, sáhl lord Hong po knize. Nebyla to ani skutečná kniha, spíš štůsek papírů popsaných rukou a amatérsky sešitých nití.

Text už přečetl mnohokrát. Čtení ho stále ještě bavilo, především proto, že autor se dokázal mýlit v tolika věcech.

Tentokrát každou stránku, kterou dočetl, vytrhl, a zatímco četl text té následující, složil ji do tvaru chrysanémy.

„Velký mág,“ řekl nahlas. „To určitě. Ten největší!“

Mrakoplaš se probudil. Ležel v čisté posteli a nikdo neřikal „prohlídněte mu kapsy“, což považoval za velmi dobrý začátek.

Oči měl neustále zavřené pro případ, že by byl poblíž někdo, kdo by mu mohl zkomplikovat život, jakmile by zjistil, že se Mrakoplaš probudil.

Slyšel, jak se hádají starší hlasy.

„Vy pořád ještě nechápete to nejdůležitější. On přežívá. Vyprávíte mi, co všechno prožil a čím vším prošel, a přitom je pořád *naživu!*“

„Co tím chcete říct? Vždyť je samá jizva!“

„No, právě o tom mluvím, děkane. Většinu z nich má na zádech. Nechává nepříjemnosti za sebou. Někdo tam nahoře ho má rád.“

Mrakoplaš zamrkal. Vždycky měl dojem, že tam nahoře je někdo, kdo se snaží vyjádřit, co k Mrakoplašovi cítí. Ale nikdy ho nenapadlo, že ho ten někdo má rád.

„Vždyť to ani není skutečný mág! U zkoušek nedosáhl ani dvou procent správných odpovědí!“

„Myslím, že se vzbudil,“ řekl někdo.

Mrakoplaš se vzdal a otevřel oči. Shlížel na něj celý kruh bradatých, nezdravě červených tváří.

„Jak se cítíte, starý brachu?“ řekla jedna z nich a natáhla k němu ruku. „Já se jmenuju Výsměšek. Arcikancléř. Jak se cítíte?“

„Všecko se to už brzo zvrtné,“ zamumlal Mrakoplaš.

„Co tím myslíte, starý brachu?“

„Vím to. Všecko se to už každou chvilku zvrtné. Stane se něco strašlivého. Hned jsem si myslel, že je to až moc pěkný na to, aby to vydrželo.“

„Vidíte?“ ozval se děkanův hlas. „Stovky malých nožiček. Říkal jsem vám to. A poslouchal mě někdo?“

Mrakoplaš si sedl. „Nezačínejte na mě být hodní,“ řekl. „Nezačínejte mi nabízet hrozny. Nikdy mě nikdo nepotřeboval k ničemu *příjemnému*.“ Hlavou mu začaly probíhat zmatené

vzpomínky na nedávnou minulost a zažil krátký okamžik lítosti nad tím, že brambory, které pro něj představovaly vrchol žebříčku jeho hodnot, pro ty mladé dámy evidentně představovaly úplně něco jiného. Uvědomil si, že nikdo, kdo se oblékal jako ony, nemohl myslet na něco tak přízemního, jako je kořenová zelenina, nebo dokonce hlízy.

Zhluboka si povzdechl. „Tak dobrá, a co teď?“

„Jak se cítíte?“

Mrakoplaš potřásl hlavou. „Je to špatný,“ odpověděl. „Nemám rád, když se ke mně lidi chovají slušně. To vždycky znamená, že se stane něco ošklivého. Nemohl byste na mě křičet?“

Výsměšek toho měl právě dost. „Tak už konečně vylez z té postele, ty mrňavý šašku, a pojď se mnou, nebo uvidíš, co s tebou provedu!“

„No, to už je trochu lepší. *Konečně* se cítím jako doma. Jen houšť a větší kapky,“ prohlásil Mrakoplaš zasmušile. Spustil nohy z postele a opatrně se postavil.

Výsměšek se zastavil na poloviční cestě ke dveřím, kde ostatní mágové vytvořili řadu.

„Runy?“

„Ano, arcikancléři?“ řekl lektor Zaniklých run a z jeho hlasu prýštila nevinnost.

„Co to máte za zády?“

„Já, arcikancléři?“ žasl lektor Zaniklých run.

„Mám dojem, že je to nějaké náradí,“ řekl Výsměšek.

„Co, jak... a ták, myslíte *tohle*?“ podivil se lektor, jako kdyby si právě teď všiml čtyřkilové palice, kterou svíral v ruku. „Ale *tohle*... to vypadá jako *palice*. Kde se tady vzala? Musel jsem ji někde náhodou sebrat... Vždyť víte, asi někde překážela.“

„A nemohl jsem si nevšimnout,“ pokračoval Výsměšek, „že děkan, jak se zdá, se před námi snaží ukrýt válečnou sekeru.“

Za zády profesora Neurčitě mlhavých studií se ozval melodický kovový sten.

„A tohle mi připadalo jako pila,“ pokračoval Výsměšek. „Je tady někdo, kdo *neskrývá* žádné náradí? Dobrá. A je tady někdo, kdo by byl ochoten *odhalit* mi, o co tady, k sakru, jde?“

„Pch, *vy* nevíte, jaké to je,“ brumlal děkan a očima se vyhýbal arcikancelérovu pohledu. „V těch dnech se člověk bál obrátit se na pět minut *zády kamkoliv*. Uslyšel jste pleskot těch malých nožiček a –“

Výsměšek si ho přestal všimnout. Objal rukou Mrakoplašova kostnatá ramena a vedl ho k Velké síni.

„Takže, Mrakoplaši,“ začal, „řekli mi, že nejste dobrý v magii.“

„To je pravda.“

„Nikdy jste neudělal žádné zkoušky a takové věci?“

„Obávám se, že ne.“

„Ale každý vám říká mág Mrakoplaš.“

Mrakoplaš sklopil oči. „Víte, já tady pracoval jako zástupce knihovníka –“

„Lidoopova opička –“ zabručel děkan.

„– a víte, jak to bývá, dělal jsem, co bylo třeba, tady to a támhle ono, podrž, doneš, vyříd’ –“

„*Povídám, všiml jste si toho někdo? Lidoopova opička? To bylo chytré, co?*“

„Ale ve skutečnosti jste nikdy nezískal oficiální oprávnění říkat si mág?“ pokračoval Výsměšek.

„No, technicky... asi ne.“

„Aha. Hm, to je trochu potíž.“

„Ale mám ten klobouk s nápisem MÁK,“ snažil se Mrakoplaš.

„No, obávám se, že to nám moc nepomůže. Hmm. Tak to nás staví před jistý problém. Jak bychom to... Poslyšte, na jak dlouho dokážete zatajit dech?“

„*Já?* To nevím. Pár minut. Je to důležité?“

„No, je a není. Souvisí to s tím, být přibit hlavou dolů na pilíř Mosazného mostu na dobu dvou přílivů a pak stát, což je obvyklý trest za to, když se někdo neoprávněně vydává za mága.“

Vyhledal jsem si to. Nikomu to nebude tak líto jako mně, to mi věřte. Ale tradice je tradice.“

„To snad ne!“

„Bohužel, je to tak. Není vyhnutí. Jinak by nás za chvíli ušlapali lidi ve špičatých kloboucích, kteří je nemají právo nosit. To je hrozná ostuda. Nemůžu nic dělat. Ve vašem případě bych rád. Mám svázané ruce. Pravidla však říkají, že za obvyklých podmínek se můžete stát mágem, jen když absolvujete univerzitu, *nebo* když vykonáte nějaký velký čin ve službách a ve prospěch magie, a obávám se, že to jste taky –“

„A nemohli byste mě zase prostě poslat zpátky na můj ostrov? Mně se tam docela líbilo. Dokonce jsem se tam *nudil!*“

Výsměšek smutně zavrtěl hlavou.

„Obávám se, že to nepůjde. Urážka byla páchána mnoho let, a protože jste neudělal oficiální zkoušky, ani jste,“ teď Výsměšek mírně zesílil hlas, „*nevykonal žádný velký čin ve službách a ve prospěch magie*, ač nerad, budu muset požádat zadely*, aby donesli nějaké provazy a –“

„Ehm, myslím, že jsem několikrát zachránil svět před zkázou,“ odhodlal se Mrakoplaš. „To by nestačilo?“

„A viděl vás při tom někdo z univerzity?“

„Myslím, že neviděl.“

Výsměšek smutně zavrtěl hlavou. „Takže to se pravděpodobně nepočítá. Je to škoda, protože *kdybyste vykonal nějaký velký čin ve službách a ve prospěch magie*, pak bych byl velmi šťastný, kdybych vám mohl udělit právo nosit špičatý klobouk a ponechat vám samozřejmě i něco, na co byste si ho nasadil.“

Mrakoplaš vypadal poněkud zmateně. Výsměšek si povzdechl a zkusil to ještě jednou.

* Pozn. autora: *Zřízenci NU. Jsou proslulí v celém ústavu tvrdostí lebek, neústupností tváří v tvář sebelogičtějším důvodům a hluboce zakořeněným přesvědčením, že bez nich by se celá univerzita jednoduše rozpadla.*

„Takže,“ prohlásil, „protože, jak se zdá, jste neabsolvoval předepsané zkoušky, ani jste NEVYKONAL ŽÁDNÝ VELKÝ ČIN VE SLUŽBÁCH A VE PROSPĚCH MAGIE, budu bohužel muset –“

„Já... předpokládám, že... nemohl bych zkusit vykonat nějaký ten velký čin?“ zeptal se Mrakoplaš s výrazem člověka, který ví, že to světlo na konci tunelu je čelní světlo met přijíždějícího rychlíku.

„Že by? Hleďme, to je ale zajímavá myšlenka,“ podíval se na něj Výsměšek.

„A o jaké služby by se to, jaksí, jednalo?“

„Hm, naprosto typické, takové, jaké byste jistě čekal, například vydat se na nějakou dlouhou cestu nebo nalézt odpověď na pár prastarých a důležitých otázek, například – *Co je, k sakru, támhleta divná věc na nožičkách!?*“

Mrakoplaš se ani neunavoval tím, aby se ohlédl. Výraz na tváři arcikancléře Výsměška, který mu vyděšeně zíral přes rameno, mu byl více než důvěrně známý.

„Hm,“ zabručel Mrakoplaš, „tu, myslím, znám.“

Magie není jako matematika. Stejně jako sama Zeměplocha se spíše než logikou řídí selským rozumem. Není ani jako vaření. Koláč je koláč. Smíchejte jednotlivé přísady ve správném množství a pořadí, upečte je při správné teplotě, a máte koláč. K upečení žádného koláče nepotřebujete měsíční svit. Žádné těsto vám nemusí míchat panna.

Přesto lidé obdaření pátravou myslí často přemýšlejí o tom, jestli i v magii existují nějaká pravidla. Existuje více než pět set známých návodů, s jejichž pomocí si člověk může zajistit lásku milované osoby, a ty zahrnují širokou škálu činností od použití pylu kapradin o půlnoci až po něco velmi nepříjemného, co se provádí nosorožčím rohem v libovolném čase, i když pravděpodobně ne po jídle. Bylo by možné (říkají si ti lidé obdaření pátravou myslí), že bychom mohli pečlivou analýzou oněch návodů odhalit nějakého sice malého, ale mocného společného

jmenovatele, nějaké metazaklínadlo, malou jednoduchou rovnicí, která umožní dosáhnout požadovaného výsledku rychleji a jednodušeji, a tak přinést nesmírnou úlevu všem nosorožcům?

Hex byl postaven právě proto, aby dával odpovědi na podobné otázky, i když Rozšafín Ctibum slovo *postaven* v této souvislosti používal jen velmi rozpačitě. On a pár studentů ho sice skutečně dali dohromady, to ano, ale... jednoduše..., jak by to řekl... někdy se některé jeho součásti, i když to možná bude znít dost podivně, *prostě jen tak objevily*.

Tak například si byl jistý, že nikdo nenavrhl Fázi měsíčního dynama, ale ona tam byla a stala se nedělitelnou součástí celého zařízení. Vestavěli tam Hodiny nereálného času, i když ani jeden z nich nevěděl tak docela přesně, jak fungují.

Měl podezření, že tady mají co do činění s případem tvůrčí příčinnosti, což bylo na místech, jako je Neviditelná univerzita, vždycky velmi riskantní, protože tam bývala vrstva reality podobná slabé blance, a i tu ještě napínaly prapodivné vánky. Jestli to tak ale skutečně bylo, pak vlastně vůbec nic nenavrhovali. Navlékali jen fyzické šatstvo na nápad, který už tady byl, na stín čehosi, co už dávno čekalo na svou existenci.

Velmi dlouze a složitě vysvětloval všem na univerzitě, že Hex *nemyslí*. Bylo jasné, že myslet neumí. Část z něj představoval hodinový stroj. Velký kus tvořila rozlehlá mravenčí farma (Ctibum si osobně myslel, že styčná plocha obou oněch částí, místo, kde mravenci jezdili malým páternosterem a otáčeli při tom jednou velmi důležitou rohatkou, je skutečně mistrovský kousek) a složitě cílevědomý pohyb mravenců bludištěm skleněných trubek byl nejdůležitější součástí celého zařízení.

Ale části celé té věci se prostě a jednoduše nastrádaly samy od sebe, jako třeba akvárium nebo větrné šachty, které teď všem připadaly samozřejmé. Uprostřed toho všeho si postavila hnízdo myš a bylo jí povoleno, aby se stala stabilní součástkou, protože když ji vyndali, přestala celá věc fungovat. Žádná podobně sestavená směsice předmětů nemohla myslet, snad jen ve

velmi omezeném rozsahu, a to ještě jen na sýr a cukr. A přesto... uprostřed noci, kdy Hex tvrdě pracoval a trubice doslova šuměly přesouvajícími se mravenci a jakási věc bez zřejmého důvodu dělala zničehonic „kvrk“, když bylo na svých závěsech spuštěno akvárium, aby měl operátor co pozorovat v oněch dlouhých hodinách... v takových chvílích se málokdo vyhnul myšlenkám na to, co je to vlastně mozek a jak vzniká myšlenka a zda skutečně neživé věci nedokážou myslet a jestli náhodou mozek není jen složitější verzí Hexu (kolem čtvrté hodiny ráno, když se různé části hodin rozeběhly opačným směrem a myš začala pištět, vás mohlo napadnout i to, zda mozek není jeho verzí zjednodušenou). V těch okamžicích se člověk mohl zabývat myšlenkou, jestli se nakonec všechno, co ono složité zařízení produkuje, netvoří v některých na první pohled zcela zbytečných částech.

Krátce řečeno, Rozšafín Ctibum měl starosti.

Usedl ke klávesnici. Byla skoro tak velká jako celý zbytek Hexu, aby se na ni vešly všechny potřebné páky a armatury. Rozličné klávesy umožňovaly zasunutí různě děrovaných kartiček do šterbin, a tak mravencům uzavíraly staré a otevíraly nové cesty.

Nějakou dobu mu trvalo, než sestavil správné zadání problému, ale nakonec se jednou nohou zapřel o zařízení a zatáhl za páku, pod níž byl nápis „vstup“.

Mravenci se rozeběhli novou cestou. Hodinový stroj se dal do pohybu. Malé zařízení, o němž by byl Rozšafín přísahal, že tam ještě včera nebylo a které vypadalo jako větroměr, se začalo otáčet.

Po několika minutách vypadlo do zásobníku s nápisem „výstup“ několik kostek, jejichž stěny byly popsány okultními symboly.

„Děkuji,“ řekl Ctibum a cítil se proto, že to řekl, výjimečně hloupě.

Z celého zařízení vyzařovalo jakési napětí, bylo z něj cítit němé soustředění sil, které směřují ke vzdálenému a naprosto

nepochopitelnému cíli. Bylo to něco, s čím se Ctibum jako mág předtím setkal jen u žaludů – slyšel tenké nezvučné hlásky, které říkaly: Ano, jsem jen malá, zelená jednoduchá věcička – ale sním o hlubokých pralesích.

Právě včera Adrian Cibulář, alias Bláznivý Truboš, naklepal na klávesnici otázku „Proč?“ jen tak, aby viděl, co to udělá. Někteří studenti předpovídali, že se Hex při pokusu o vyřešení téhle otázky zblázní, sám Rozšafín očekával, že ze sebe vydá odpověď „?????“, což dělával až k uzoufání často.

Místo toho po jisté neobvyklé aktivitě mezi mravenci s velkou námahou odpověděl: „Proto.“

Zpoza spěšně převráceného stolu pak všichni napjatě přihlíželi, jak Cibulář vyklepává na klávesnici další otázku: „Proč něco?“

Odpověď se skutečně po nějaké chvíli objevila. Zněla: „Protože všechno. ??????. Závada v sektoru věčnosti. + + + + + Press Reset + + + + +.“

Nikdo nevěděl, kdo to Press Reset je ani proč posílá vzkazy. Ale žádné další žertovné dotazy už do něj nevkládali. Nikdo nechtěl riskovat to, že by na ně mohl dostat odpovědi.

Krátce potom se v zařízení objevila ta věc, která vypadala jako zlomený deštník se slanečky a usadila se hned za tím, co mělo podobu nafukovacího míče do vody a co každých čtrnáct minut udělalo „kvrk!“.

Jistě, magické knihy si postupně rozvíjely jistou... *osobnost*, odvozenou od veškeré síly obsažené na jejich stranách. To byl jeden z důvodů, proč nebylo moudré potulovat se po knihovně bez pořádné hole. A teď Rozšafín pomohl vybudovat přístroj na studium magie. Mágové sice vždýcky věděli, že akt pozorování mění věc pozorovanou, ale zapomínali občas na to, že někdy mění i pozorovatele.

Ctibum měl podezření, že Hex sám sebe představuje.

A on mu právě teď řekl „děkuji“. Nějaké hloupé věci, která vypadá, jako kdyby ji vyrobil foukač skla, který měl škytavku.

Ctibum se podíval na zaříkadlo, jež stroj uvedl, rychle si je zapsal a vyběhl z místnosti.

V prázdné místnosti si Hex tiše bzučel sám pro sebe. Věc, která dělala „kvrk!“, udělala „kvrk!“. Hodiny nereálného času nepravidelně tikaly.

V okénku „výstup“ to zaharašilo.

„Není zač. ++?????+. Chyba při komunikaci s myší – nedostatek sýra. Press Reset.“

Bylo o pět minut později.

„Úžasné,“ připustil Výsměšek. „Tak Myslíci hruškovník, říkáte?“ Klekl si v marném pokusu nahlédnout dospod.

Zavazadlo ustoupilo. Bylo zvyklé na strach, hrůzu, děs a paniku. Jen zřídkakdy předtím se setkala se zájmem a zvědavostí.

Arcikancléř vstal a oprášil se.

„Výborně,“ řekl, když se přiblížila postava trpaslíka. „Tady je zahradník se štaflemi. Děkan sedí nahoře ve svícnu, Afekte.“

„Ujišťuji vás, že je mi tady docela dobře,“ ozval se hlas odněkud od stropu. „Ale mohl by někdo být tak laskav a podat mi sem můj čaj?“

„A dost mě překvapilo, že se starší pAsák vešel do příborníku,“ pokračoval v řeči Výsměšek. „Je opravdu úžasné, jak se člověk dokáže poskládat.“

„Já jsem... totiž... kontroloval jsem stříbro,“ bručel hlas z hlubin velké zásuvky.

Zavazadlo otevřelo víko. Několik mágů spěšně uskočilo.

Výsměšek si pečlivě prohlédl žraločí zuby, tu a tam zaražené do dřeva.

„Zabíjí žraloky, říkáte?“ zavrtěl hlavou.

„Ale jo,“ přikývl Mrakoplaš. „Někdy je to dokonce vytáhlo na břeh a dupalo po nich.“

To na Výsměška opravdu udělalo dojem. Myslíci hruškovník byl v oblastech mezi horami Beraní hlavy a Kruhovým mořem velmi vzácný. Pravděpodobně už nezbyl jediný živý strom. Jen

několik mágů bylo tak šťastných, že zdědili hole vyrobené z tohoto skvělého magického materiálu.

Ekonomie emocí byla jednou z Výsměškových nejsilnějších stránek. Udělalo to na něj velký dojem. Žasl. Když ta věc přistála mezi mágy a způsobila, že děkan dosáhl tak neuvěřitelného vertikálního zrychlení, byl skutečně poněkud užaslý. Ale nebyl vyděšený, neměl totiž žádnou představivost.

„Můj bože,“ řekl jeden z mágů.

Arcikancléř zvedl hlavu.

„Ano, kvestore?“

„To ta kniha, co mi půjčil děkan, Vzoromile. Je o lidoopech.“

„Ano?“

„Je úžasná,“ prohlásil kvestor, který se právě nacházel zhruba ve střední části svého mentálního cyklu, a tedy také na správné planetě, i když izolován několika kilometry vlny. „Je pravda, co se tam píše. Říkají, že dospělému orangutanovi nenarostou lícní torby, dokud se nestane dominantním samečkem skupiny.“

„A to má být úžasné?“

„Ano, a bude to asi pravda, protože on je nemá. Ale stejně by mě zajímalo proč. V knihovně je rozhodně dominantní.“

„To ano,“ vmísil se do hovoru starší pAsák, „jenže on dobře ví, že je především mág. Takže je to jinak, než kdyby byl dominantní na celé univerzitě.“

Jeden po druhém, jak se jim ta myšlenka vstřebávala do hlavy, se začínali usmívat na arcikancléře.

„Nedívejte se mi takhle na tváře!“ zrudl Výsměšek. „Já se nikde nesnažím být dominantní!“

„Já jsem jenom –“

„Takže laskavě všichni hezky rychle sklapněte, nebo toho budete do jednoho litovat!“

„Měl byste si to přečíst,“ řekl kvestor, který stále ještě šťastně žil v údolí sušených žab. „Je úžasné, co všechno se tam člověk dozví.“

„A co? Jako třeba... jak vystrkovat na lidi zadek?“ zajímal se děkan ze svých výšin.

„Ne, děkane. To dělají paviáni,“ opravil ho starší pAsák.

„Omlouvám se, ale domnívám se, že myslíte gibbony,“ upozornil ho profesor Neurčitě mlhavých studií.

„Houby gibboni, to jsou ti, co tak houkají. Jestli chcete vidět zadky, musíte jít za paviány.“

„No, *mně* nikdy zadek neukázal,“ odsekl arcikancléř.

„Haha, bodejž, to by ho ani nenapadlo,“ ozval se hlas shůry, „když jste dominantní samec a tak dále.“

„Okamžitě slez dolů, Dvoužidloune!“

„Zdá se, že jsem se tady nějak zahákl, Vzoromile. Mám potíže s nějakou svíčkou.“

„Pch!“

Mrakoplaš několikrát potřásl hlavou a opatrně se vytratil. Jak viděl, během doby, kdy byl *tam*, tady došlo k různým změnám, a když na to přišlo, nevěděl vlastně ani, jak dlouho byl pryč...

Nikdy netoužil po vzrušujícím životě. To, co měl opravdu rád, co hledal při každé příležitosti, byla nuda. Jenže potíž byla v tom, že právě nuda měla ty sklony vybuchnout vám přímo do obličeje. Pokaždé, když už si říkal, že ji konečně našel, najednou spadl po hlavě do toho, co by jiní lidé – hloupí a nezodpovědní – nazvali dobrodružstvím. Byl přinucen navštívit mnoho podivných cizích zemí, setkal se s exotickými lidmi různých barev pleti, i když obvykle to byla setkání krátká, protože byl většinou na útěku. Viděl stvoření vesmíru, i když ne právě z lóže, a navštívil peklo i život posmrtný. Byl mnohokrát zajat, vězněn, zachráněn, ztracen i vyplaven po ztroskotání na pustý ostrov. Někdy se mu to všechno stalo během jednoho dne.

Dobrodružství! Lidé o tom mluvili, jako kdyby to bylo něco, co stojí za to, a ne většinou směs mizerného jídla, nedostatku spánku a cizích lidí, kteří se do vás snaží zabodnout různé ostré předměty.

Základní potíže spočívala podle Mrakoplaše v tom, že byl zřejmě pronásledován preventivní karmou. Když to vůbec někdy *začalo vypadat*, že by se mu v nejbližší budoucnosti mohlo přihodit něco pěkného, přihodilo se mu něco ošklivého *hned*. A dělo se mu to pořád, i během té chvíle, kdy se mu mělo přihodit to příjemné, takže v praxi vlastně nic příjemného nezažil. Bylo to, jako kdyby měl *zažívací* potíže vždycky už před jídlem a cítil se tak hrozně, že vlastně nikdy nic pořádného nesnědl.

Někde na světě, říkal si, je někdo, kdo sedí na druhém konci oné houpačky, něco jako Mrakoplaš v zrcadle, jehož život sestává z jediné řady skvělých a pohodových událostí. Doufal, že se s ním jednoho dne setká, nejraději ve chvíli, kdy bude v ruce držet nějakou vhodnou zbraň.

Teď zas lidé kolem žvaní o tom, že ho pošlou na Vyvažovací světadíl. Slyšel, že je tam nudný život. A Mrakoplaš přímo toužil po nudě.

Jemu se na ostrově skutečně líbilo. Miloval *kokosové překvapení*. Rozbili jste ořech, a ejhle! uvnitř bylo kokosové mléko a šťavnatá dužina. To bylo přesně takové překvapení, jaké miloval.

Otevřel dveře. To místo kdysi *bývalo* jeho pokojem. Vládl tady strašlivý nepořádek. U stěny stála obrovská otlučená skříň a to bylo, co se týkalo nábytku, skoro všechno, pokud pod ten název nejste ochotni zahrnout ošklivou židli bez výpletu a bez jedné nohy a matraci, která se tu a tam líně přesunovala po podlaze a vrážela do věcí. Zbytek místnosti byl plný předmětů, které sem byly očividně přineseny zvenčí – starých beden, kousků dřeva, pytlů...

Mrakoplaš cítil, jak se mu svírá hrdlo. Nechali jeho pokoj tak, jak byl.

Otevřel skříň a prohrábl se moly křížovanou tmou uvnitř, až jeho tápající ruka nahnátla –

– ucho –

– které bylo součástí trpaslíka.

„Au!“

„Co,“ rozhořčil se Mrakoplaš, „děláš v mý skříni?“

„Skříni? Nó... nó... Copak tohle není magické království Hogo-fogo?“ prohlásil trpaslík a snažil se tvářit nevinně.

„Není, a ty boty, co máš v ruce, nejsou Zlatý skvosty Královny víl,“ zavrčel Mrakoplaš a vytrhl boty zloději z rukou. „A *tohle* není Hůlka neviditelnosti a *tady to*, to nejsou Úžasné ponožky obra Hromonosa, ale *tohle* je špička mý boty –“

„Au!“

„A už ať tě tady nevidím!“

Trpaslík se rozeběhl ke dveřím a tam se na okamžik zastavil, aby vykřikl: „Mám oprávnění Cechu zlodějů! A neměl bys tlouct trpaslíky, to je druhismus!“

„Výborně,“ přikývl spokojeně Mrakoplaš a začal sbírat různé součástky oděvu.

Našel další roucho a oblékl si ho. Tu a tam na něm předvedli molové svou krajkářskou zručnost a většina červené barvy vybledla do odstínů oranžové a hnědé, ale k jeho úlevě to bylo pravé mágské roucho. Je těžké být obávaným mistrem magie, když při tom máte holá kolena.

Ozvaly se složité tiché kroky, které se mu zastavily za zády. Otočil se.

„Otevři.“

Zavazadlo poslušně zvedlo tiše skřípající víko. Teoreticky by mělo být plné žraločích zbytků, ale ve skutečnosti bylo plné kokosových ořechů. Mrakoplaš je rychle vytahal na zem a uložil dovnitř všechno své šatstvo.

„Zavři.“

Víko spadlo.

„A teď běž do kuchyně a sežeň nějaký brambory.“

Zavazadlo provedlo nohama velmi komplikovaný manévr, díky němuž se otočilo, a s tichým pleskáním odklusalo. Mrakoplaš ho následoval a zamířil k arcikancléřově pracovně. Za zády slyšel hlasy mágů, kteří se stále ještě dohadovali.

Za ta dlouhá léta, kdy žil na Neviditelné univerzitě, znal pra-

covnu jako svou dlaň. Mnohokrát tam byl odpovídat na závažné otázky jako „*Jak může někdo dostat zápornou známku ze Základního ohňostrůjství?*“ a strávil tam mnoho času tím, že si prohlížel inventář, zatímco ho někdo plísnil.

I tady se různé věci změnily. Pryč byly křivule a bublající baňky, jež byly tradičními rekvizitami magie. Výsměškově pracovně dominoval kulečnickový stůl, na kterém byly navrstveny papíry v takové vrstvě, že zelené sukno docela zmizelo. Výsměšek totiž zastával názor, že když mají lidé čas něco napsat, nemůže to být důležité.

Ze stěn na něj udiveně zíraly vycpané hlavy různých zvířat. Z parohů jedné jelení trofeje visely odrané boty, které Výsměšek obul v mládí jako člen školního veslařského týmu s přezdívkou Veslující Výsměšek Hnědý*.

V rohu místnosti byl velký model Zeměplochy, umístěný na čtyřech velkých dřevěných slonech. Ten Mrakoplaš znal. Znal ho ostatně každý student...

Vyvažovací světadíl vypadal jako nepravidelná skvrna. Byl jako *skvrna*, která má svůj tvar, a nebyl to příliš pohostinný tvar. Občas o něm přivezli nějaké zprávy námořníci. Říkali, že v jednom místě se drobí do velkého množství velkých ostrovů, jejichž řada se táhne k ještě tajemnějšímu ostrovu Brmbrmduc a naprosto mýtickému světadílu označovanému na mapách jen jako „XXXX“.

K Vyvažovacímu světadílu se neodvážilo mnoho námořníků. Vědělo se, že Achátová říše toleruje pašeráctví v malém, protože i Ankh-Morpork měl některé věci, které Acháťané chtěli. Ale nic oficiálního; loď se mohla zpět vrátit naložená hedvábím

* Pozn. autora: *S výjimkou rekordních záplav je nesmírně obtížné uplout po Ankhu byť i krátkou vzdálenost, a univerzitní mužstva proto soutěží v běhu po hladině řeky. To je celkem bezpečné, pokud nezůstanou příliš dlouho stát na jednom místě. Kromě toho při tom ovšem dokonale zničí podrážky svých bot.*

a vzácným dřevem a – v těchto dnech – několika uprchlíky s vyděšenými očima, nebo se mohla vrátit s kapitánem přibitým vzhůru nohama na stěžni, nebo se taky nemusela vrátit vůbec.

Mrakoplaš už byl téměř skoro všude, ale Vyvažovací světa-díl, to byla neznámá země, *terror inkognita*. Nedokázal si představit, proč by právě tam potřebovali nějakého mága.

Mrakoplaš si zhluboka povzdechl. Věděl přesně, co by měl v této chvíli udělat.

Neměl by dokonce ani čekat na to, až se Zavazadlo vrátí ze své zásobovací výpravy do kuchyně, odkud se nesly výkřiky a opakované bušení mosazných pánví do čehosi velkého, což dokazovalo, že Zavazadlo plní příkazy svého pána.

Měl by jednoduše sebrat, co unese, a vypadnout odsud. Měl by –

„Ach, Mrakoplaši,“ ozval se arcikancléř, který měl na muže svých rozměrů až překvapivě tichou chůzi. „Jak vidím, už se nemůžete dočkat, až se vydáte na cestu.“

„No, samozřejmě,“ huhlal Mrakoplaš. „Bodejť, jakpak by ne.“

Rudá armáda se sešla na tajné schůzi. Schůzi zahájili zpěvem revolučních písní, a protože vzdor vůči oficiálním představitelům dělal Acháfanům stále ještě jisté potíže, měly tituly jako: „Kupředu levá a omezený vzdor, my na ně kašlem, máme svůj vzor.“

Pak byl čas na novinky.

„Velký mág přijde! Poslali jsme poselství i za cenu velkého osobního nebezpečí.“

„A jak poznáme, že přijel?“

„Jestli to bude Velký mág, doslechneme se o tom! A pak –“

„Jemně svrhneme síly útlaku!“ odpovědělo mluvčímu shromáždění sborem.

Dvě ohnivé byliny se rozhlédl shromážděním. „Správně,“ přikývl. „A pak, soudruzi, musíme udeřit přímo na srdce všeho zla. Musíme zaútočit na Zimní palác!“